

nusten nimitykset kuuluvat osana laajempaan tapausryhmään, jossa monelle on epäselvää, millaiset sanat oikeastaan erisnimiin kuuluvat. Niille, joista esim. *talvi-* ja *jatkosota* aivan ilmeisesti ovat näiden sotien »nimiä», voi olla vaikea perustella pientä alkukirjainta, ja samaa ilmenee joskus (yleensä englannin vaikutuksesta) historian ajanjaksojen nimityksissä. Yksi tapausryhmä ovat outojen, harvoin suomenkielisessä tekstissä esiintyvien kielten ja etnisten ryhmien nimet, jotka monille tulevat tutuiksi ensin englanninkielisinä: kukaan ei (englannista huolimatta) kirjoittane *suomalaista* eikä *saksalaista* isolla kirjaimella, mutta tavan takaa törmää »Zuluihin» ja »Yanomoihin» – onneksi ei yleensä valtalehdissä.

Teoksen aihepiiriin kirjavuus ei ole huono asia, mutta tason kyllä. Jotkut kirjoitukset on tehty ilmeisessä kiireessä, tai ne kärsivät muuten vajavaisesta jäsentelystä – yllättävästi esim. JAAKKO SIVULAN kahdesta kirjoituksesta toinen, *Deskriptiiviset sanat*, on eheä ja seikkaperäinen, mutta toinen, *Synonyymit*, sen sijaan liian pinnallinen ja sekava teoreettiseksi pohdinnaksi, kuitenkin liian pitkä ja rönsyilevä kielipakinaksi. Mäkisen ja Huhtalan kirjoitusten synnyttämä »impressionistinen» vaikutelma johtuu osaksi myös viimeistelemättömyydestä; eräät mainitsematta jättämäni kirjoitukset kärsivät siitä niin ikään. Typografiassa olisi parantamisen varaa: Mäkisen artikkelissa esitetyt pitkät pää- ja muut kirjoitusnäytteet pitäisi jotenkin erottaa normaalitekstistä.

Teoksen keskeinen, varsin vakava vika on kuitenkin runsas päällekkäisyys, joka tekee kirjan monille huomionarvoisille aiheille ja näkökulmille suurta vahinkoa. Niinpä sekä Joki (s. 16) että Sivula (s. 192) mainitsevat balttilaisperäisten sukulaistermien lainautumisen omaperäisten tilalle tai rinnalle; Tuomen ja Sivulan kirjoituksissa on deskriptiivisanojen osalta paljon olennaisesti samaa, Saara Welinin ja IRMELI PÄÄKKÖSEN kirjoituksissa ei ainoastaan päällekkäisyyttä vaan myös ristivetoa (s. 353 ja 381); edelleen sekä Huhtalan muotisanaja että RISTO HAARALAN terminologiaa koskevasa artikkelissa käsitellään *-in*, *-e* -johtimia

(s. 132 ja 270) ja lyhenne sanoja tyyppiä *tupo* (s. 133 ja 270); Vesikansa ja Sajavaara jopa molemmat ottavat sivistyssanojen käytöstä kaunokirjallisuudessa näytteekseen Mika Waltarin *Suuren illusionin* ja siitä yhteisiä esimerkkisanoja (s. 61–62 ja 93–94). Tätä luetteloa voisi jatkaa vielä paljon. Toimitustyöhän jäi Vesikansalta kesken, ja Rantalaista epäilemättä on ensi sijassa evästetty saattamaan teos äkkiä valmiiksi, mutta siinä määrin päällekkäisyydet häiritsevät lukemista, että toimittajien ja kirjoittajien olisi suonut olleen enemmän yhteistyössä.

Kirjan käyttökelpoisuutta parantaa huomattavasti Risto Haaralan laatima laaja sana- ja asiahakemisto (s. 383–504), pienemmältä osaltaan myös RITVA LIISA PITKÄSEN paikannimiartikkeliin liittyvä Suomen pitäjännimien taivutushakemisto (s. 331–337).

JAAKKO ANHAVA

Suomen syntaksin pähkinöitä kansainväliselle lingvistikunnalle

Case and other functional categories in Finnish syntax. Toim. ANDERS HOLMBERG ja URPO NIKANNE. *Studies in Generative Grammar* 39. Mouton de Gruyter, Berlin 1993. IX + 248 s. ISBN 3-11-013812-3.

ANDERS HOLMBERG ja URPO NIKANNE ovat koonneet teoksellisen artikkelieita suomen syntaksista. Teos on englanninkielinen, ja se on ilmestynyt tunnetussa kielitieteellisessä sarjassa kansainvälisen kustantajan kustantamana: se onkin tarkoitettu parantamaan kansainvälisen kielitieteellisen yhteisön tietämystä suomen syntaksin erityispiirteistä. Teoksessa on kymmenen artikkelia sekä toimittajien kirjoittama johdanto, jossa kerrotaan perustiedot suomen morfologiasta ja syntaksista suomea vähemmän tunteville sekä esitellään artikkelit.

Toimittajat ovat jakaneet teoksen kymmenen artikkelia niihin, joissa pohditaan sijojen syntaksia (6 kpl), ja muihin (4 kpl). Toinen jako voisi olla Government & Binding (GB) -artikkelit (5 kpl) ja muut. Teoksen artikkelikoostumus on siis aika erikoinen: puolet edustaa yhtä ja samaa teoriaa, ja toinen puoli ei ole erityisen vahvasti teoriasidonnaista suuntaan eikä toiseen. Nämä ei-GB-artikkelit tuntuvat itse asiassa joutuneen hieman väärään seuraan, kun teoskin on julkaistu sarjassa *Studies in Generative Grammar*.

Esittelen seuraavaksi artikkelit siinä järjestyksessä kuin ne ovat teoksessa. Lähestyn GB-teoriaisia artikkeleita tähän teoriaan syvemmin perehtymättömän lukijan kannalta.

Ensimmäinen artikkeli on LEA LAITISEN ja MARIA VILKUNAN, ja se pohjaa Laitisen lisensiaatintyöhön. Siinä siis pohdiskellaan GEN/NOM-sijanvalintaa nesessiivirakenteessa (*Lehmien/lehmät pitää tulla kotiin*). Sopivaa selitystä vaihtelulle kirjoittajat etsiskelevät eri tahoilta: roolisemantiikasta, syntaktisen rakenteen muutosvaiheesta (olisiko nominatiivi merkki subjektivoitumisen alkamisesta?) sekä nominatiivin sallivien verbien »epäakkusatiivisuudesta» (Perlmutterin Unaccusative Hypothesis), siis subjektin pohjimmaisesta objektiudesta. Lopulta he kuitenkin joutuvat toteamaan, ettei vaihtelulle löydy yhtä yksinkertaista selitystä, varsinkaan yksinomaan verbiin liittyvää, vaan että sijanvalintaan vaikuttavat sekä modaalisuuden laatu, roolisemantiikka että NP:n tarkoitteen persoonaisuus ja elollisuus. Tämä artikkeli ei tarjoa mitään erityistä uutta Laitisen viimeaikaisiin suomenkielisiin julkaisuihin (1992 ja 1993) tutustuneille.

Teoksen toisessa artikkelissa enemmänkin islantia kuin suomea tutkinut JOAN MALING tekee ekskurssin suomen kieleen ja huomaa ilokseen sen antavan evidenssiä sijataso- (Case Tier) teorialleen. Tämä teoria lähtee siitä, että kieli ei representaatiotasolaan ole lineaarista vaan koostuu monista päällekkäisistä tasoista. Sen mukaan kieliopilliset sijat sijaitsevat omalla sijatasol-

laan hierarkkisessa järjestyksessä NOM, AKK. Samoin lauseenjäsenkategoriat ovat omalla tasollaan järjestyksessä SUBJ, OBJ, OSMA. Lauseenjäsenet poimivat itselleen sijan sijatasolta siten, että hierarkiassa arvokkain lauseen sijantarvitsija saa nominatiivin ja seuraava akkusatiivin. Kielipillisten sijojen ei siis katsota olevan missään yksityksisessä suhteessa johonkin tiettyyn lauseenjäsenkategoriaan (SUBJ – NOM, OBJ – AKK). Jos lauseessa on vain yksi kieliopillisen sijan tarvitsija (kuten intransitiivilauseen subjekti, passiivi- ja imperatiivilauseen objekti), se saa sijakseen nominatiivin (Maling pitää siis pääteetöntä akkusatiivia nominatiivina). Jos sijan tarvitsijoita on kaksi, toinen saa akkusatiivin. Suomen OSMA:t ovat erityinen ilon aihe Malingille: ne saavat myös kieliopillisia sijoja ja käyttäytyvät Malingin teorian ennustamalla tavalla. Maling yrittää myös epätoivoisesti keksiä lauseita, joissa olisi kaksi OSMA:a, ja katsoa, miten sijat sitten asetuvat. Sellaisista lauseista tulee kyllä aika keinotekoisia – tyyliin *Kekkoseen luotettiin yksi vuosi kolmannen kerran*. Adverbiaalin *kolmannen kerran* sijan varaan Maling perustaa aika paljon. Tosiasiassahan adverbiaalina käytetyissä *kolmas kerta* -tyyppisissä ilmauksissa ei liene enää nykysuomessa NOM/AKK-sijanvaihtelua. Teoria tuntuu kuitenkin pääosin näppärältä ja yllättävän hyvin toimivalta. Sen pahin puute on, ettei frekventisti käytetyllä partitiivilla ole sijaa Malingin sijatasolla. Sen asema systeemissä jää avoimeksi. Artikkelissa häiritsee hieman myös se, että keskeisiä kieliopillisia käsitteitä pidetään aivan ongelmattomina eikä niitä määritellä. Subjekteina ja objekteina Maling tuntuu pitävän suomessa kaikkia niitä lauseenjäseniä, jotka kääntyvät subjekteiksi ja objekteiksi englantiin (*Jukalla* (SUBJ) *oli avaimet*, *Kansa luotti Kekkoseen* (OBJ)). Jälkimmäisen lauseen objektin sija määräytyy Malingin mukaan »leksikaalisesti» eikä sijatason määräämänä. Sitä, miksi jotkin sijat määräytyvät leksikaalisesti ja toiset taas tulevat sijatasolta, Maling ei pysähdy pohtimaan.

URPO NIKANNE käsittelee artikkelissaan

semanttisia sijoja. Hän miettii, mihin lauseke-kategoriaan kuuluu sana *kotiin* lauseessa *Elina käveli kotiin*, kun käytetään GB-analyysia. Vastaavassa englanninkielisessä lauseessa kategoria on tietysti prepositiolauseke (PP). Suomessa ei mitään pre- tai postpositiota näy, vain illatiivissa oleva sana. Nikanne hylkää NP:n ja AdvP:n ja ehdottaa, että kategoria on suomessakin PP: lausekkeen pää olisi nimittäin fonologisesti tyhjä prepositio ILL! Näin ei tarvita mitään jakoa strukturaalisiin (siis lausekerakenteen määräämiin) sijoihin ja semanttisiin sijoihin, vaan kaikkien sijojen määräytyminen on strukturaalista: siinä missä verbin komplementtina oleva lauseke saa sijakseen akkusatiivin, fonologisesti tyhjän preposition ILL komplementtina oleva lauseke saa sijakseen illatiivin. Tälle analyysille antavat tukea jotkin suomen kieliopin seikat, mutta esim. omistusrakenne sotkee systeemiä, jolloin Nikanne joutuu toteamaan, että se on »separate unit». Tällaisesta analyysista tulee kyllä erittäin vahvasti sellainen vaikutelma, että alun perin englannin kuvauksesta alkunsa saanut GB pakottaa keksimään suomeen representaatiotason yhtäläisyyksiä englannin kanssa, jos niitä ei pin-tatasolla ole.

HANNU REIME puolestaan lähtee selittämään päätteellisen ja päätteettömän akkusatiivin määräytymistä, niin ikään GB-teorian puitteissa. Hänen mukaansa kyseisen seikan määrää se, onko verbin muodolla piirre +N vai -N. Jos verbillä on nominaalisia piirteitä (+N), objektiin tulee »semanttisesti tyhjä» loppu-*n*. Piirre +N on hänen mukaansa subjektin kanssa kongruoivilla verbeillä ja nominaalimuodoilla. Reime väittää myös, että lauseenvastikkeiden objekti on aina päätteellisessä akkusatiivissa. Tämä ei kylläkään pidä paikkaansa, esim. *Asia luultiin jo hoidetun*. GB:tä tuntematon saa artikkelista paremmin selvää, jos lukee ensin Holmbergin ynnä muiden artikkelin suomen verbimorfologian GB-analyysista.

JORMA TOIVAINEN aloittaa artikkelinsa esittelemällä teoriansa, jonka mukaan kielipillillä sijoilla ei ole ainoastaan tyypillisiä syntaktisia funktioita vaan myös tyy-

pilliset syntaktiset positionsa: nominatiivin positio on 1, finiittiverbin 2, akkusatiivin (pääteellisen) 3 ja partitiivin 4. Positioissa 3 ja 4 tosin tulee tietyissä olosuhteissa kyseeseen myös nominatiivi (siis päätteetön akkusatiivi). Paikallissijojen positio on 5. Eksistentiaalilauseen perussanajärjestyksen hän katsoo johdetuksi suhteessa tähän järjestelmään. Tätä teoriaansa hän ei sitten pahemmin selitä eikä perustele ennen kuin aivan artikkelin loppupuolella eikä silloinkaan kovin vakuuttavasti. Jos lähtökohtana on, että kullakin sijalla on oma positionsa, miksi sitten yhdessä positiossa voi olla monia sijoja ja yksi sija voi esiintyä monessa positiossa? Toivaisen positioajattelu ei oikein tunnu sopivan vapaan sanajärjestyksen ja monimutkaisen subjektin ja objektin sija-merkinnän suomeen. (Esim. olosuhteita, joissa positiossa 3 ja 4 (siis objektilla) voi olla nominatiivin kaltainen muoto, hän kuvailee vain seuraavasti: »in the complement positions (3 and 4) the nominative is favoured when possible»; s. 119.) Toivainen väittää myös, että persoonapronominien *t*-loppuiset muodot pitäisi katsoa nominatiiveiksi eikä akkusatiiveiksi. Perustelu on, että niitä voidaan käyttää myös sellaisten lauseiden objekteina, joissa tavallisten substantiivien päätteellinen akkusatiivi ei tule kyseeseen. Päätely tuntuu nurinkuriselta: siksihän niitä juuri pidetään todellisina ongelmatomina akkusatiiveina!

Viimeinen sijoja käsittelevä artikkeli on ANNE VAINIKAN. Se on olennaisin osin samansisältöinen kuin hänen tässä lehdessä 1992 julkaisemansa artikkeli. Hän esittää GB-analyysin suomen kolmesta kielipillisestä sijasta, jotka hänen mukaansa ovat genetiivi, partitiivi ja elatiivi. Sijaa nimeltä akkusatiivi ei hänen analyysinsa tunne. Mainitut kolme sijaa määräytyvät Vainikan mukaan täysin lausekerakenteensa perusteella. Genetiivi on ns. spesifioijan sija (*tuolin jalka, talon edessä, käskin pojan mennä*), partitiivi pakollisen komplementin (*kaksi kirjaa, ilman sateenvarjoa, luin kirjaa*) ja elatiivi vapaaehtoisen komplementin eli adjunktin sija (*joku työtovereista, ylpeä perheestään, sakot ylinopeudesta*). Nomina-

tiivi taas on sijaton: pääasiassa kongruenssin aikaansaavan subjektin muoto. Kuvaus on monilta osin hämmästyttävän toimiva. Vaikeuksia tulee ainoastaan silloin, kun objekti ei olekaan partitiivissa. Ei-partitiivisuuden aiheuttaa piirre [+COMPLETED]. Riemastuttavan mielikuvituksellinen on Vainikan teorian tapa selittää objektin *-n*-pääte: subjektille (eli koko lauseen spesifioijalle) alun perin kuuluvan genetiivisijan *-n* jää yksin, kun subjekti ylennetäänkin oikein persoonamuotoisen verbin subjektiksi (ja joutuu asemansa vaatimusten mukaisesti jättämään *-n:nsä*). Tämä yksikseen jäänyt *-n* laskeutuu sitten puussa alaspäin kiinnittyäkseen objektiin (jos tämä ei jo satu olemaan partitiivissa). Tyypillistä GB-ajattelua on hänen suhtautumisensa semantiikkaan: jos jossakin tapauksessa sija ei olekaan syntaktisen teorian ennustama, kuten illatiivi ja alatiivi tapauksissa *valmis lähtöön* ja *vihainen äidille*, se on »semantically based». Strukturaalisilla sijoilla taas ei ole mitään tekemistä semantiikan kanssa. Esim. seuraavilla elatiiveilla ei ole Vainikan mielestä semanttisesti keskenään mitään yhteistä: *valokuva perheestä*, *päällinen nahasta* jne. eikä myöskään mitään tekemistä elatiivin lokaalisen merkityksen kanssa. Vainikka on oikeassa siinä, että kaikista paikallissijoista elatiivi on kieliopillistunein: se on polyseemisin ja sillä on aika abstraktejakin merkityksiä. Se tuntuu myös ekspansiiviselta: nykyään ollaan usein *tyytyväisiä jostakin*, kun ennen oltiin *tyytyväisiä johonkin*. Semanttisesti suuntautunutta lukijaa alkaa heti mietittyä, miksi paikallissijoista juuri elatiiville on käynyt näin. Tällaisia kysymyksiä ei tosin GB:ssä pohdita.

Muita kuin sijoja käsittelevistä artikkeleista ensimmäinen on MARJA-LIISA HELASVUON relatiivilauseita käsittelevä. Se edustaa GB:lle täysin vastakkaista tutkimusotetta, funktionaalista syntaksia. Siinä ei operoida tutkijan keksimillä irrallisilla lauseilla vaan aineisto on peräisin todellisesta kielenkäytöstä (vieläpä puhutusta kielestä) ja kielellisten ilmiöiden selityksiä etsitään yleensä diskurssifunktioista. Helasvuon tarkastelee

artikkelissaan sitä, kuinka hyvin perinteinen relatiivilauseiden jako restriktiivisiin ja ei-restriktiivisiin sopii puhuttuun suomeen. Se ei tunnu sopivan kovin hyvin. NP:n referenssin alan rajoittamisen (restriktiiviset lauseet) lisäksi relatiivilauseita tunnutaan käyttävän moneen muuhunkin tarkoitukseen (ei ainoastaan parenteettiseen huomauttelemiseen). Tätä huomiota pitemmälle Helasvuon ei artikkelissaan etene. Käsittelemättä siis jää, mihin kaikkeen muuhun relatiivilauseita sitten käytetään. Hän toteaa yleisluontoisesti, että relatiivilauseita käytetään yhdistämään lauseita toisiinsa ja että ne usein sisältävät taka-alaista tietoa.

Työryhmä ANDERS HOLMBERG, URPO NIKANNE, IRMELI ORAVIITA, HANNU REIME ja TROND TROSTERUD esittää artikkelissaan suomen verbimorfologialle GB-analyysin. Heidän mukaansa verbinmuodossa *ei olisi ostettu* on representaatiotasolla seitsemän lauseketta: (vasemmalta oikealle) finiittisyyslauseke (FP), kieltosanalauseke (NegP), tempusmoduslauseke (TMP), apuverbilauseke (AuxP), tempuslauseke (TP), passiivilauseke (PassP) ja viimeiseksi verbilauseke (VP) (joka on oikeastaan verbin vartalolauseke). Näistä kaikissa verbinmuodoissa esiintyvät ja ovat siis pakollisia ainoastaan FP ja TMP. Analyysilleen he etsivät evidenssiä lauseadverbiaalien paikan, kelluvi-en kvanttorien paikan yms. perusteella. Hiukan kyseenalaista on mielestäni suomen kaltaisessa kielessä kokeilla irrallisissa lauseissa eri sanajärjestyksiä ja tuomita sitten joku niistä epäkieliopilliseksi, kuten esim. *Jussi on ostanut ehkä sen kirjan*.

PÄIVI SCHOT-SAIKKU puolestaan kehittää artikkelissaan edelleen suomalaisen syntaksin tutkimukseen Lyonsilta tullutta lausetyyppiteoriaa. Hän käyttää pääluokitteluperusteina lauseen pakollisten argumenttien sijoja sekä finiittiverbin kongruenssia ja päätty näin vain kahteen peruslausekehykseen: nominatiivikehykseen, jossa on nominatiivi-NP ja sen kanssa kongruoiva finiittiverbi, ja obliivikehykseen, jossa ei ole nominatiivi-NP:tä eikä finiittiverbikään kongruoi minkään kanssa (vaan on yksikön kolmannessa persoonassa). Schot-Saikun esi-

tys on selvä parannus ja edistysaskel lause-tyyppiteoriassa: se perustuu selkeisiin syntaktisiin kriteereihin (ei epämääräisiä semantiikkaan perustuvia »kokijalauseita» kuten Hakulisella ja Karlssonilla). Hän kaavaillee, että tällaisen lausekehysajattelun avulla voitaisiin typologisesti luokitella kieliä. Suomen kielen erottaa hänen mukaansa esim. englannista se, että englannissa ei ole obliikvikehystä. Luokitteluperusteena olennaista kongruenssia on tosin olemassa muunlaistakin kuin vain suomen ja englannin tyyppistä, joten aivan tällaisenaan nämä kehukset eivät maailman kielten syntaktiseen luokitteluun vielä sovi.

Viimeisessä artikkelissa TROND TROSTERUD käsittelee refleksiivisen *itse*-pronominin ja refleksiivisen possessiivisuffiksin käytön järjestelmää suomessa yrittäen selittää sitä GB-teorian avulla. Tällaisten ilmiöiden käsittely on GB-teoriassa tärkeällä sijalla: esiintyhyän näissä ilmiöissä tärkeä käsite *binding* (sidonta) jo teorian nimessäkin. Sidonta tarkoittaa GB-teoriassa sitä, että lauseessa *Maija pesi takkinsa* subjekti *Maija* sitoo possessiivisuffiksin viittaamaan samaan referenttiin kuin *Maija*, kun taas lauseessa *Maija pesi hänen takkinsa* subjekti *Maija* ei sido pronominia *hän* sen paremmin kuin possessiivisuffiksiakaan. GB:hen vihkiytymättömän on kohtalaisen vaikea seurata Trosterudin päättelyä, mutta vaikuttaa siltä, että taaskaan suomen systeemi ei ole helppo pala GB:n purtavaksi. Hän päätyy lopulta siihen, että anaforat pitää paloitella kahteen piirteeseen: +/- samaan predikaatioon kuuluminen ja +/- argumenttitoveruus. Nämä sitten määräävät, voiko jokin lauseen osa sitoa anafora vai ei. Tulee kuitenkin mieleen, että tällaiset viittaussuhdeasiat olisivat enemmänkin pragmatiikan kuin syntaksin alaan kuuluvia. Siihen, mitkä osat lauseesta viittaavat samaan ja mitkä eri referenttiin, voisi yksinkertaisesti vaikuttaa sellainen asia kuin kuinka monta referenttiä (joihin voi viitata esim. kolmaspersonaisesti) diskurssimaailmassa on. Kun niitä on siellä yksi, on melkein samantekevää, miten siihen viitataan. Tarkempi pitää olla vasta kun niitä on enemmän. Näin se-

littyisi se, miksi voidaan sanoa *Maija pyysi meitä pesemään Kawasakinsa* ja *Maija pyysi meitä pesemään hänen Kawasakinsa* niin, että kummassakin lauseessa on mahdollista (ensimmäisessä itse asiassa pakollista), että *Kawasakin* omistaja on *Maija*, kun taas lauseissa *Maija pyysi Pekkaa pesemään Kawasakinsa* ja *Maija pyysi Pekkaa pesemään hänen Kawasakinsa* on *Kawasakin* omistaja edellisessä lauseessa *Pekka* ja jälkimmäisessä *Maija* (tai joku kolmas).

Suomen syntaksin kuvaajille aina kiusaa tehnyt omituinen nominatiivinkaltainen objekti saa tämän teoksen artikkeleiden kirjoittajilta monta kuvausta. Malingin mukaan kyseessä on tosiaan nominatiivi, jonka objekti saa, kun kerran subjekti ei sitä ole ollut ottamassa. Reimen mukaan taas kyseessä ei ole nominatiivi vaan yksi akkusatiivin muodoista, jonka objekti saa verbien taiputusominaisuuksien perusteella. Vainikalle tämä muoto taas on sijaton muoto, jossa objekti luonnostaan leksikosta tullessaan on. Mitään sijaa se ei saa, jos lauseella on piirre [+COMPLETED] eikä lauseessa ole nominatiivisubjektia, jonka kanssa finiittiverbi kongruoi. Asiassa riittää selvästikin yhä pohtimista.

Teos on ulkoasultaan ensi katsomalta huoliteltu: kovakantinen ja sidottu. Tarkemmin teokseen perehtyessä törmää jatkuvasti pieniin huolimattomuuksiin. Esim. skandinaaviset aakkoset ovat hämmästyttävää kyllä tuottaneet ongelmia saksalaiselle painotalolle (syy saattaa tosin piillä englannin kielelle viritetyssä tekstinkäsittelyohjelmassa): joskus ne ovat jääneet kokonaan pois (s. 221 esim. 30a), joskus taas kursivoimatta muun sanan ollessa kursivoitu. Kursivointien ja lihavoitien aloitus- ja lopetuskohdat eivät muutenkaan ole kovin täsmällisiä. Myös esimerkkien asetelut heittelevät ja niiden numeroinnissa on kömmähdyksiä. Sivun 127 lähdeluettelossa mainitaan *Kieli ja sen tutkimus* Esa Itkosen kirjoittamaksi. Pahin virhe on kuitenkin Schot-Saikun artikkelissa sivuilla 207 ja 208: sivujen alalaidoista on jäänyt muutamia artikkelin kokonaisuuden kannalta erittäin olennaisia rivejä kokonaan pois. Osaan pai-

Kirjallisuutta

noksesta nämä sivut on vaihdettu kunnollisiin, sillä tätä virhettä, jonka huomasin tutustuessani ensimmäiseen käsiini tulleeseen teoksen kappaleeseen, ei enää ollut saamassani arvostelukappaleessa.

Samoin moitteita ansaitsee se, että kirjaa toimitettiin kuin Iisakin kirkkoa. Toimitusprosessi kesti niin kauan, että Laitinen ehti julkaista jo väitöskirjankin tämän artikkelikokoelman julkaisua odotellessa, mikä on johtanut siihen, että tämän teoksen vihdoinkin vuonna 1993 ilmestyneessä Laitisen ja Vilkkunan artikkelissa viitataan Laitisen opin- näytteistä vain vuoden 1989 lisensiaatin- työhön eikä lainkaan vuoden 1992 väitös- kirjaan. Samoin suomen INFL-lausekkeen rakenteesta on ehditty julkaista artikkeli (Mitchell 1991) ennen kuin tämän teoksen samaa aihetta käsittelevä mutta aiemmin kirjoitettu artikkeli saatiin julki.

Teoksen ei-GB-artikkeleista eniten uutta annettavaa suomalaiselle lukijalle on mielestäni Schot-Saikun artikkelilla, joka on tärkeä edistysaskel lausetyyppiteoriassa. GB-artikkelien antia GB-teorialle en osaa arvioida. GB-artikkeleista GB:tä tarkemmin tuntemattomille selkeintä luettavaa ovat Nikanteen ja Vainikan artikkelit, joiden avulla pääsee jonkin verran jyvälle GB:stä ja sen soveltamisesta suomen kieleen.

Teoksessa tulee käsitellyksi aika monipuolisesti joitakin tärkeitä suomen syntaksin erityispiirteitä. Tosin hieman vähäisempi teoriaan (GB:hen) sitoutuminen ja suurempi itse kielen ilmiöihin keskittyminen olisi tehnyt teoksesta helpommin lähestyttävän. Nyt luulisin teoksen antavan ulkomaisesta lukijakunnasta eniten ehkä vain GB-ihmisille. Ei-GB-artikkelit ovat teoksessa niin toisistaan irrallisia, etteivät ne kerro paljonkaan suomen syntaksista niille lukijoille, jotka hyppäävät GB-artikkelien yli.

MARI SIROINEN

LÄHTEET

- LAITINEN, LEA 1992: Välttämättömyys ja persoona. Suomen murteiden nesessiivisten rakenteiden semantiikkaa ja kielioppia. SKS, Helsinki.
- 1993: Nesessiivirakenne, kieliopillistuminen ja subjektiivisuus. – *Virittäjä* 97 s. 149–170.
- MITCHELL, ERIKA 1991: Evidence from Finnish for Pollock's Theory of IP. – *Linguistic Inquiry* 22 s. 373–379.
- VAINIKKA, ANNE 1992: Kieliopillisten sijojen syntaktinen kuvaus. – *Virittäjä* 96 s. 295–322.